

Ese de trei ori in septembra: Mercuria, Vineri si Domineca, candu o colo intreaga, candu numai dijumate, adica dupa momentul impreguiarilor.

Prețul de prenumerare:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
" dijumetate de anu	4 " "
" patrariu	2 " "
pentru România si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
" dijumetate de anu	8 " "
" patrariu	4 " "

Viena 14 26 opt. 1867.

Obiectele principale in desbaterile publicistice sunt si acum'a döue, adica cau'a Romei si caletoria Imperatului Francisc Iosif la Paris.

Cu privintia la celu d'antainu avemus insemnatu cumca lui Cialdini nu i-a succesi inca deplinu a compune nouu cabinetu precum ne-a insciuntatu telegrafulu, ma este indoieala ca va poté reesi. Atata de securu cumca Rattazzi nu va mai guverná, dupa ce alarmă lumea si incordà relatiunile diplomatiche cu Francia in catu cei ce nu potu presupune resbelu intre aceste döue poteri, aceia devenisera intr'o stare d'a nu se mai poté orienta. Aceasta orientare si splicatiune necesaria se dede iuse dupa caderia lui Rattazzi, adica a fostu reprezentantele Prusiei d. Usedom care impingeau pre Rattazzi a procede contra vointiei lui Napoleone, pentru ca — vedi bine — lui Bismark i-ar fi venit la socotela se véda pe Francia avendu de lueru la Rom'a, éra densulu se pôta lucra in Germania cu unu pieu mai multa mana libera. In momentulu decisivu inse regele demisiună pre Rattazzi si chiamă pre Cialdini la guvern. Dupa acestu evenimentu se descoperi'l Francei mai lamuritu procedur'a lui Rat. carele acum — se intielege — si-a papatu omenia la curtea Tuilerielor unde era „persona grata“, asisdere pati in fati'a poporului italiano pre care l'agitase, deci intre döue scaune cadiu insusi in locu se compromita monarchia. Dar neci urmatorulu seu Cialdini nu procede cu mai multa charitate, caci betranulu Garibaldi s'a preumbplatu liberu prin orasiale italiane primindu ovatiuni si apoi trecu in statulu papale, unde rescol'a nainta pana in Rom'a, dar miclele incercari facute in cetatea eterna nu reesira. Asemene portare indénină pre multi a crede lui Mazzini care profetisce o lovire de statu si afirma cumca rescóla in statulu papale este o cursa pusa garibaldianilor de catra guvern.

Urmăza acum se vorbim despre caletoria Mai. Sale Imperatului la Paris Nu luamu notitie deamenuntulu despre cercetarea monumintelor, espusetiunei, despre banchete, pre unde suveranul nostru a intimpinat purure cea mai buina primire, ci ne marginim la comentariile insemnetatei politice a caletoriei, cari pentru noi au interesu mai mare. In asta privintia rechiamam in memori'a etitorului corespondint'a nostra de (D) publicata in unulu din nrii tr. in care se descria missiunea lui Türr in privintia nationalitatilor, si in care se dise cumca pentru o anumita eventualitate ar dorii frati nostri ca nationalitatile se taca daca nu vreu se cante osan'a guvernului.

Acea eventualitate pare ca intrevine acum, si fiindu ca nationalitatile nu vreu se cante osan'a, deci diaristic'a adrente dlui Beust si Andrássy se vede constrinsa se cante singura, ca nu cumva serbatorea se tréca fora de cantare. In ciurm'a credinciosilor, „Pres'a“ be-

trana s'a dedat a merge nainte cu alu clopotu, si vineri s'er'a serise: „Prcandu Imperatulu Franciscu Iosif, cancelariulu Beust si contele Andrássy primescu in Paris dovedi nedisputabile de simpatia, in Austri'a se pregatesce inca unu pasiu pentru delaturarea discordiei ce dominisce intre nationalitati. Am arestatu ca Ungari'a se apropia de Croaf'a, „Debatte“ aréta ca se conchiamma diet'a eroata. Aceasta scire nu va lipsi a provocá in Croaf'a sensatiunea cea mai imbucuratoare scl. „Óre acésta cantare in numele croatilor, de ce n'au incredintiat'o Pr. si Deb. d'farielorn natiunale croate? Din acea simpla causa ca aceste d'arie nu esistu, pre „Novi Pozor“ tocmai lu facura autoritatile de presa se incete, nesmintita cu motive. Eca asiè se aprobia Ungari'a de Croaf'a.

Dar in mania nisuintelor dualistice, d'ariele francesci nedependinte nu vor se se amagésca. Vedi revista diaristica, cum critica „L'Avenir National“ constitutiunalismulu austriacu, si ce dice despre slavi si romani. Aceste organe despartu persón'a de causa, critica cau'sa, inse persoanei facu ovatiuni. Astadi constata acésta si o fóia nemtieasca. Eca cum vorbesce si „Le Temps“ cu ocaziunea sosirei Mai. Sale, arestandu ca nu-su indeplinite nisuintiele de libertate: „Unu intereu tragicu se léga de persón'a sa, de cas'a sa si de imperiulu seu. Erede unei traditiuni inimice spiretului modernu, face nisuintiele laudabile a reintemeiá noroculu Abisburgiloru prin libertate. Daca aceste nisuintie vor ave resultatu, nu scimu, dar trebue se-i sumu multiamitoru pentru ele; numai cu acestu titlu are pretensiune la simpatia nostra. Tóte nefericirile casei austriace de la Richelieu pana astadi, are d'a le multiamí noá, si o fatalitate desclinita a dispusu purure ca aliantia nostra tocmai asiè se-i fie de stricatioasa casí inimicitia nostra scl.“

Reportu de la adunarea gen. a asociatiunei rom. nationala pentru cultur'a poporu, tineruta in 9/21 si 10/22 opt. 1867.

Ara du, 22 opt. n.

(n.) Urmandu acu a descrie siedint'a a doua, adica de adi, marti in 10/22 l. c., am se spunu din capulu locului, ca voi si catu mai scurtu si obiectivu, lasandu unui condeiu specialu descrierea mai pre largu a multelor dispute aprige si episode ce intrevenira la cestii speciale:

Se deschise siedint'a a doua de II. Sa dlu episcopu-presedinte la 9³/₄ óre, procedindu numai de catu la reporturile comisiunilor emise de prim'a siedintia; fiindu ca autenticarea protocolului despre prim'a siedintia pentru economia tempului s'a aflatu cu cale a se relega la comisiunea, ce va ave se autentice protocolul de astadi.

Pentru I. Comisiune, insarcinata cu esaminarea reportului directiunei, reportéa dlu protopopu Vasilevici; resultatul e, ca se aproba lucrarile directoratului si acestuia se vota recognoscerea adunarei generale. Eri in catu pentru propunerea ce o facu comisiunea, ca adica se se insarcineze si impoterésea Directiunea, a incassá restantiele cele multe — in catu ar fi de lipsa, chiar si prin judecata, — din mai

multe parti se facura observatiuni diferitorie, dir cari apoi se incinsa o disputa lunga, la care luara parte multi dintre cei mai de frunte membri, si alu carei resultatul fu, ca se primi propunerea comisiunei cu splicatiunea si adausu dlui Babesiu, cumca adeca: directiunea va ave a midiloci prii colectanti, ca fie care membru in restantia se se provoco anume, a se dechiará asupr'a detorintie sale, si apoi numai pre catu ar fi aceea recunoscuta seu deplinu documentata prin actu formale seu pre catu s'ar poté suplini prin acésta pasire lipsa de documentu formale, se se incerce incasarea seu de locu seu intr'unu terminu amesuratul, mai antaiu cu modalitate blanda, er remanendu acésta fora resultatul, pre calea legei. Cei ce inse nu se asta formalmente, prin propri'a loru declaratiune deoblegati, si nu-si recunoscu detorint'a seu deoblegamentulu, se se sterga din numerulu membrilor asociatiunei si se se publice de sters seu ne fosti membri.

Acstu obiectu, asiè credu, ca merita tota atentiunea publicului nostru, si pre catu am intielesu eu, Magn. Sa dlu Babesiu lu va desbate catu de curendu „ex asse“ in colónele Albinei. —

Pentru a II. comisiune, insarcinata cu cercetarea socoteleloru, reporta dlu G. Suciu, er resultatul fu, ca se afara töte in bunu rondu si se decise a se dá perceptorei absolutoriulu indatenatu.

Din reportul acestei comisiuni afu de interesu a aminti, ca averea asociatiunei sue la 14,000 fl. v. a. dar din acésta preste 11,000 sunt in restantia la membri morosi. —

Pentru a III. comisiune, insarcinata cu facerea preliminarului, reporta dlu profesore G. Craciunescu; er resultatul fu, ca se despusu venitul operativu pre anulu urmatoru cu 1950 fl. Din acésta suma se incuiintiara pentru acoperirea lipselor administratiunali, din preuna cu salariul notariului de 600fl. o suma totala de 1060 fl. pentru *siepte stipendie*, 2 de cate 60 fl. 3 de cate 80 fl. si 2 de cate 120 fl. sum'a de 600 fl. In fine eventualmente, daca adeca resultatul incasarilor ar face cu potinta, — *pentru inaintarea crescerei si culturei poporului prin scólelede pre lasate*, anume prin premie peniru inventatorii si scolarii escelinti, prin procurarea de carti bune si prin alte midiloci potrivite, — o suma pana la 400 fl. v. a. In sum'a sumelor asiè dara preluminandu-se 1660, eventualmente 2060 fl. v. a.

La acésta ocazie dlu Babesiu, ca presiedintele comisiunei, cu scopu de a splica si motivu a) lipsarea si reducerea numerului de stipendie, b) necessitatea de a ne apucá si de crescere si cultur'a poporului in sferele de diosu, in scólele elementare, — ne indulef cu una cuventare mai lunga, dar atatu de bine combinate, atatu de lamuritorie si patrunditorie, atatu de insufletita si insufletitoria, in catu aceea fu petrecuta de eca mai mare atentiu si in fine de o primire comună entusiastica.

Nu voi incercá a-i urmarí intregu cursul ideielor, a reproduce in deplinitate datele si argumentele dlui Babesiu; dar me sentiu indatorat a atinge pentru interesulu causei si alu — cetitorilor Albinei — incal liniamintele seu punctele principale ale acelui insemnatu cursu, cu atat'a mai vertosu, caci fiindu numai ocazionalmente improvisatu, in lipsa de stenografu, abie potu nutri sperant'a, abie potu supune posibilitatea de a fi reprobusu canduva si unde-va cu de amenuntulu.

Dlu Babesiu ni desfasuri, ca de dupa ajutoriele cele menunte, cu cari s'a dedatu asociatiunea a sprigini unu numeru mare de studinti in totu anulu, neci de cum nu va poté pretinde asociatiunea a fi crescutu si trecutu ea prin scóle pre mai multi fili ai poporului, cari altintrele ar fi remas necrescuti si ne'nveati, si asiè-dara, ca — ar fi inmultitua ea numerulu inteligintiei nostra. Deci e de lipsa se aiba asociatiunea nostra pre stipendistii sei proprii, macaru in numeru catu de restrinsu.

Prenumeratunile se facu la toti dd. corespondinti si nostri, si d'adreptulu la Redactiune: Josefstadt, Langeasse Nr. 43, unde sunu a adresá si corespondintiele, ce privese Redactiunea, administratiunea seu speditur'e catu nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de interesu privat — se respunde cate 7 cr. de linie, repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretiul timbrului cate 300r. pentru una data, se antecipa.

In catu pentru cultur'a poporului, carea de adreptulu scopulu si chiamarea asociatiunei, dlu Babesiu atingendu, ca aceea se face, crescendo si cultivandu de o parte unu numeru catu mai insemnatu din filii poporului in sciintie mai nalte, de alta parte crescendo si cultivandu pre insusi poporulu in scólele elementarie, agronomice si reali, si splica, cum a-cesta indoita crescere si cultura trebue se mérgea paralelu, mana 'n mana, cum prin ea d'anta singura poporulu pote se-si formeze clase seu caste de aristocrati, burocrati etc. inseeci candu se devina unu poporu civilisatu, o natiune culta; — aminti, cum asociatiunea nostra pana acum s'a ingrigitum numai de cea d'anta parte de cultura, si cum astazi cultura poporului de diosu nu se mai pote negri si amena. Veni apoi aci la iniciativ'a dlui ministru ung. de cultu si instructiunea publica, baron. de Eötvös, prin cunoșcutul seu apelu pentru formarea de reunioni private spre acestu scopu, — pre care initiativa, in catu pentru ideia ei umanitaria si democratica o salutu cu placere; dar enarà mai de parte istor'a acestei incercari, carea inca mai nainte s'a facutu in Marmati'a, dar a intempiatul grele indoile si pedece din diferite parti, anume in Marmati'a din partea natiunalei nostre intiligintie si a ordinariatu lui nostru din Gherla; cità acum si opiniunea „Telegraful R.“ asupr'a acestui obiectu, pre care o privi catu pentru orient, ca de semiofiale seu inspirata; si din töte constata, ca e neincunguratu de lipsa, ca regularea si administratiunea scóleloru nostre poporali se o revindemà deplinu congreselor nostre, éra ajutorarea si sprigirea privata a crescerei poporului in scólele de diosu se o revindicam unu asociatiunei nostre si se facem incepulum catu mai curendu. —

Dupa primirea propunerilor comisiunei a III, si delaturarea unor intrebari escate, comisiunea a IV asupr'a modificatiunilor facute in statutele asociatiunei, constatandu prin referintele seu dlu Ionescu (?) cuprinsulu acelor'a, propuse si adunarea primi, ca statutele intreite si acomodate modificatiunilor, se se susțina regimului. —

Comisiunea a V. in causele lasamentului lui Iovu Crestioiu, prin referintele Moldovanu facu mai multe observatiuni potrivite, éra in catu atinge cas'a din Siria, comisiunea facu propunerea, ca — de óra-ce pentru aceea se face din partea dlui protopopu Popescu unu ofertu favorabilu de 3000 fl. adunarea se incuviintie vendiare; — dlu Moldovanu inse cu votu separatu, propuse, ca acea casa se nu se dee delocu primului oferente, si se se deschida unu terminu amesuratul si pentru alti oferenti — dora si mai favorabili.

Asupr'a acestor diferitorie propuneri se incinse o lupta infocata, dar totu o data interesanta, prin carea se constata, ca adunarea are a observá, ca acea casa amesuratul dorintiei testatorului, se nu devina in mani neromane, dar totusi se se vinda cu pretiu catu mai bunu; prin urmare, ca o licitatiune publica nu poate ave locu.

Conclusulu fu, ca pana la januariu anulu viitoru se se primesca si alte oferte, si numai daca altul mai favorabilu nu se va presenta, se se dee cas'a dlu protopopu, oferente de aoom'a. —

Comisiunea a VI. n'a avut obiecte de pertratata.

Urmă acum dupa ordinea dilei alegerea Directorului. Cu eschiamatiune unanimă se alesé de directore primari — a cincea data II. Sa, dlu Antoniu de Mocioni, carele primindu intre „se traiésca!“ sgomotose, propuse pre ceia-lalti membri, mai totu cei den anulu trecutu, cu pucine exceptiuni; toti cei propusi se primira cu viaua placere, unii, precum Babesiu, Hodosiu, Ales. Mocioni, chiar cu insutiti „se traiésca! — Numai in privint'a dlui Goldisius se facu dintr'o parte exceptiune si o contrapropunere, carea inse ne afandu resu-

ALBINA.

netu, anume pentru cuventul că propusulu domnului Iosifu P. nu e membru alu asociatiunei, si in acestu punctu fu primita propunerea Il. Sale dlu directore primariu. —

Incătu pentru postulu de notariu alu directiunei, fiindu că dlu notariu de pana aci Julianu Grozescu a intrat in o aplicare aiurea era altu individu coresponditoru nu eră indemana, adunarea la propunarea dlu Babesiu a impotiteru directoratulu a provedé de acestu postu casă in anulu trecutu.

Dlu membru Cristianu a aflat cu calea a pasi innainte cu motiunea, ca adunarea generala se decida, cumea in viitoru nu va mai alege nice pre unulu din membrui directoratului in comisiunile sale, motivendu-o, că nu e cu dreptu, ca membrui directoratului se influenteze opiniunile asupr'a faptelor directoratului, desi zăsăriu pana acă n'a causatu nice o stricare.

Acăsta motiune s'a atacatu mai antaiu din mai multe parti pentru lips'a de forma, fiindu că adeca ea nu s'a datu in siedint'a de ieri, ca se fie potutu fi cercetata si propusa de comisiunea a VI. anume pentru stari motiuni emisa. Dupa ce inse la provocari repetitive dlu proponatoriu nu se invoi a-si retrage motiunea, ea prin dlu Babesiu fu luata si criticata in esintia, mai vertosu cu argumentul că in realitate n'are nice unu temeu practicu, fiindu că nici insusi proponatoriulu nu pretinde, cumea participarea membrilor directiunei in comisiuni ar fi produsu vr'unu abusu seu striciune, pre candu d'alta parte este invoderatu, că chiar acăsta partecipare a usiuratu si inaintatu lucrările comisiunilor; standu de altu mintrele si asiè purure in voi'a adunarei generali a nu denumi in comisiuni pre cutare seu nice pre unu membru alu directoratului, fora se fie de lipsa ea ea inainte se-si lege manile pentru totu de un'a. Deci se facă si se primă mai cu unanimitate propunerea, ca motiunea Dlu Cristianu se se respinga.

In fine pentru autenticarea protocolelor acestei adunari generale se facă, éra la propunerea dlu Babesiu, provisioanea, ca — candu vor fi acelea gaia, Il. sa dlu presiedinte se convóce pre toti membrii asociatiunei din locu si din pregiuru si autenticarea se se faca in adunarea acelor'a.

Cu atat'a obiectele se finira, si dlu vicepresedinte Stef. Siorbanu, carele ceva-si mai nainte ocupase presidiulu, dupa ce Il. Sa dlu episcopu-presedinte din cauze urginti ale oficiului avu a se indeparta, — declară adunarea generala de incheiata. —

Preste totu sum detoriu a observă inca, că si la acăsta ocasiune, ca pururea mai nainte, armonia si cordialitatea intre barbatii nostri adunati din aprope si de departe, din orasie si sate, a domnitu si s'a manifestata in deplina măsura.

Revista diaristica.

(*Politica esterna a Austriei. — Fati'a orientului. — Barfelele diaristice de Vien'a in contr'a Romaniei. — Afacea ovreiloru din Galati. — Metropoli'a den Blasiu.*) Intalnirea Imperatului Austriei cu regele Prusiei a datu indemnou a e-samă politica acestei imperatii in afacerile straine. Foile nemtiesoi nu tieni lungi discusiuni a supra acestui eveniment neacceptat, ei pre scurtu facu constatarca cumea ambele cabinete incepă a se apropiă dupa o lunga instranare causata de intemplantile anului trecutu. Se intielege că nemtilorii austriaci, amid unitatei nemtiesci — precum am vediutu alta data — evenimentul li e bine venit, li e apriatu mai pre sus de veri ce comentariu. — Organele federalismului suspitiunéza pentru cuventul că multe reale au venit u supra-ne din Germania.

Unguri, cari credu că sunt chiamati bagu-de-séma a face politica esterna de capulu lor, judeca (vedi „Pesti Napló” de joi) cumea o Germania libera si unita in care s'ar contopí Prusia, ar deveni alia'a naturala a Ungariei, care ar fi murulu in contr'a slavismului, va se dica este asiè precum sa pronunciati si Kossuth in epistol'a catra Kemény. Din contra o Germania absorbita de Prusia, in carea s'ar introna cesarismulu in loculu libertatei, acea Germania s'ar alia cu Rusia, ar fi pericolu pentru Ungaria, mai considerandu si aceea cumea in Romani'a domnesce unu Hohenzollern.

Mai dice acelu organu ungurescu cumea o natiune, candu si-face socot'a, trebuesce se se intrebe: quid valeant humeri? ce potu umerii, ce se simu in stare a suportă? Sentint'a e pre frumosă, ni remane numai a doru ca politicii

austriaci se nu uite a o practică. Nesmintitul că astadi, dupa Solferino si dupa Königgrätz, umerii nostri nu multu mai potu, si daca acăstă n'o vom perde din vedere, va trebui in cteva se ne abatemu de la politică esterna, si se punem in ordinca prima cea interna — precum am spusu si alta data, — adca se cerem cu a ne reconstituí constitutiunalimente in modu multiamitoru pentru tote elemintele constitutive ale monarchici. Acăstă este o necesitate neaperata, si daca ungurii nu vor a fi capacitat de conlocutorii lor, se asculte ce spune o făia francésca, de parte de fatia locului cu certe, prin urmare neinfluentata. Este „L'Avenir National” din 16 l. c.

„Austri'a a fostu batuta de destule ori pentru ca se aiba dreptulu a fi intielépta. Imperatulu s'a decisu a primi adres'a consiliului municipal de Vien'a, carea cere stergerea totala a concordatului. Desi acestu actu de intie-leptiu ar fi unu picu silitu (?), noi detorim unele felicitatiuni suveranului carele nu cérca o resistintă nefolositore in contr'a grauriilor poporului. La ori ce intomplare, éca d. Beust intaritu in pusetiunea sa pentru catva timpu, éca partit'a semi-liberală care triumfă la Vien'a. D. Hübner (representantole austr. la curtea papala) nu va returna la Rom'a. Servitutile impuse austriacilor de concordatu, vor fi sterse de a dreptulu de catra mandatarii lor din senatulu imperiale. Nu va mai remané de catu a regulă repórtele imperathei cu populatiunile slave si romane, cari sunt sacrificato (terminu prè aspru). Neci unu poporu nu vre se creda că ar fi dejă sacrificatu. Red.) magiarilor, precum magiarii insisi in timpu asiè lungu au fostu sacrificati unei centralizatiuni artificiose si absolute. Poté-va d. Beust deslegă acăsta problema atat'a de grecă? Are elu insusi intielegint'a necessarya pentru a preccpe tote detorintele sale? Acăstă ni o va spune venitoriulu, in catu e pentru acum'a nu potemu de catu a ne indoii. Candu unu statu a fostu supusu unui lungu absolutismu (despotismu n'a fostu, cum se pronuncia franculu. Se-lu confrontamu cu starea de astadi si ne vom convinge. Red.) i se intempla une ori că nemica nu este in stare a-lu regeneră, neoi chiar libertatea ce i se acordă; si atunci e osenditu la dilem'a: ori desfacero ori o cura radicală.”

De accea am intonat de atate ori cause interne, pentru ca cele esterne se nu ne-gasesc ne pregatiti candu vor erupere, si erup-tiunea nu e departe, caci orientulu ferbe, éra Rusia nu ni e amica. Éca ce ni spune in asta privintia totu „L'Avenir National” cu datul 17 l. c. „E forte probabile că preste catva timpu cestiuoa orientului va deveni cea mai pericolosa dintre tote. Rusia agita tote popula-tiunile slave ale Austriei si ale Turciei. In mai multe state supuse suzeranitatei Sultanului s'a formatu o partita nationala totodata si libe-rala, care si-are de programu indeplinirea opului nedependintici, dar se neinerde Rusiei mai multu de catu Turciei. Acăsta partita e bine sustinuta de liberalii din principatele danubiane. Din nefericire, diplomati'a francésca n'a sciutu incuragiá acesto nisuintie. Influent'i a rusescă se gasesc astfelu fora de contrapondu. Tote se pregetescu deci in orientu pentru o lupta suprema, si i se serie diariului (polonu) „Czas” că „oficirii rusi ai armatei ce sta pos-tate a lungulu fruntarilor Austriei, vorbesc in gura mare despre ocupatiunei curunda a Galatiei de catra Rusia.”

Totu acelu organu, cu datul 22 l. c. vorbindu despre luptele növe din Candia, despre pregatirile din Tesali'a si Muntegru, si ajure pre unde se mai vede man'a cancelariului Gorciakoff, adauge: „Ce face guvernul francescă pentru a impiedeci Rusia intru indeplinirea proiectelor sale? Ni-ar fi forte anevoia de spusu, pana acum elu n'a splicatu politica sa neci prin declaratiuni apriate neci prin acte energice si conesse. Adeverulu e cumea in orientu o singura partita e dispusa a nu tradă sentientul poporatiunei, si in acel'a-si timpu a nu se lasă de absorbita prin influintele rusesci, acăstă o partit'a liberală, care si-are centrulu seu principale in principate. Acum ni se serie din Bucuresci — dar eu parere de reu credem — cumea diplomati'a franca e forte de departe a sustiné acăsta partita care acum e la putere, descuragiéza nisuintiele ei si insa-si cérca a o delatură... Noi am jocat in Germania joculu contrariloru nostri; lu jocămu acum in Itali'a, ni mai remane numai se-lu jocămu si in orientu, si a ne face, prin neprece-perea nostra, instrumintele principelui Gorcia-

koff... De ne-ar ajunge asta nefericire, am scadé la o potere de a dōu'a clasa.”

Aceste cuvinte adresate guvernului francésca, se potu adresá cu dreptu mai mare guvernului de Vien'a si celui den Buda-Pest'a. „P. Napló” n'are lipsa se alege pana la Germania a gasit cestioni de politica esterna pentru a le desbate, le gasesce mai aprópe, sunt la fruntarile turcesci ale Austriei respective Un-gariei.

Partit'a nationala si liberala, contraria Rusiei, sunt nesmintitii romanii, cari nu potu dorii candva pre Muscalulu. Dar la fie-care natiune slava din Turci'a vedem cate o partita neaplecata Rusiei si carea doresce a-si conservă individualitatea propria natiunala. Asemene partite asta simpatii la romani, si de aceea se dise că centrulu partitei liberali e in principate.

Ce facu inse ungurii pentru a sprigini acele partite? Nemica. Trebuesce — am disu— mai antaiu deslegarea cestiuilor interne, apoi a pasi la cele esterne. Se ne splicătu: Cestiu-nea nationalitatilor trebuie deslegata nainte de tote spre multiamire comună. In acăsta cestiuungurii trebuie se dovedescă cumea intentiunea loru nu este magiarisarea, ci fracieitatea cu tote poporale. Numai cu asomeno intentiune curata se vor poté apropiá de cele latte popóra din orientu, pentru a li spune, impreuna cu romanii, ca fie care se-si stimeze libertatea sa si individualitatea sa propria natiunala. Altintre, cu procedur'a de pana acum'a, e temere basata că ungurii totu mai multu vor instrainá si vor im-pinge pre poporale slave ale sudului ca uitandu-si de propri'a nationalitate, se se bage sub fir-m'a colectiva slava. Emisarii rusesci n'ar poté face Petropolei mai bunu servitul de cum lu face acum intollerant'a magjara. Si ar patimí do mare amagire conlocutorii nostri daca ar crede cumea intrandu Muscalulu in Constanti-nopole, n'ar dà navala a supra Ungariei si cor-ronci unguresci. Numai o politica inspirata de sentieminte bine voitórie si pentru Germania si pentru orientu, — ar fi cea mai usiora sarcina pe umerii nostri.

Inse pana acum ungurii si cu ei diariile nemtiesci dualistice nu vor se se lase de manerile loru de a batjocori a lungulu si latulu, cu si foră temei, casă cum s'ar teme nu cumva se-si castige simpatii in orientu. Deschinitu au in Roman'a multe de criticatu, precum veduriu mai sus pre „P. N.” si alta data pre altele. Pruri-tulu de critica, sau mai bine disu de defaimare merge une ori pana a nu crutiá neci perso-na Domnitorului, casă cum facă „Wanderer” in nr. de vineri, pentru cuventul că Domnulu respinge scisorile nemtiesci, ce i-ar placă lui W. se le véda indorsato nemtiesci, caci M. Sa e din famili'a Hohenzollern. Daca parcore lui „Wand.” s'ar primi generalmente, atunci am vedé ridiculositati d. e. că Tiarulu Rusiei scrie nemtiesce, regin'a Spaniei francescă, Napoleon italianesc, regele Suediei francescă etc. etc. Asemene critice facu pre romani se-si cunoscă vecinii, Domnitorului inse castiga si mai multa popu-laritate in Roman'a arestandu-lu catu de multu inbesce limb'a romanescă. Éra ceci ce stau in fruntea politicei din Europa, natiunea francésca, si-bate jocu de criticele diaristicei nemtiesci de Vien'a. Éca ce dice unu diurnalu nedepen-diente francesc „L'Liberté” sub redactiunea primului publicist E. Girardin, in nr. de la 19 l. c.: „Pres'a austriaca continua a denegrif sistematice totu ce se intempla in Roman'a, si noi avem temea a crede, precum ni se serie, cumea originea dinasticii növe este moti-vulu principale alu acestorui atacuri inimice. Comerçantii mari din Bucuresci au otaritul a trimite o adresa Domnitorului pentru a protesta cu solenitate in contr'a insinuatunilor reutacióse ale presei inspirate de Vien'a.” Mai departe „La Liberté” constatăză cumea mini-strul de resbelu neci s'a mișcatu din Bucuresci catra Iasi precum scriau foile nemtiesci. Aréta auspiciele intre cari se deschide camer'a. „Prin-cipele Carolu — dice atinsulu diurnalul — lucra insusi si cu perseverantia la proiectele de reforma ce tind a le introduce unul dupa altul.” Aréta cumea agitatiunea artificioza din Moldavia si Muntenia a incetat cu totul, apoi continua: „O racolta abundanta a respondit buna-stare in tieri, locuitorii incepă a culege fructele nisuintelor neintrerupte ce principale Carolu le face pentru a regenera tote ramurile administratiunie.”

— „La Patrie,” organu de colore oficioza a guvernului francescă, in nr. din 20 l. c. demintiesce cu multa indignatiune faimale respondite cumea la Galati s'ar fi repe-titul cu ovreii niscese casuri casă celu cunoscute

dejă. Asemene faime le numesce destinate pen-tru „iritatiune.” Deci pentru voitorii de reu se inchide calea cu incetul d'a mai reesi macar cu faime.

— „Debatte primește unu telegramu din Clusiu in care se demintiesce cumea gu-vernulu ung. ar fi avut intentiunea a sterge metropoli'a romana de'n Blasiu. „P. N.” se es-peptoréza unu picu. Se intielege că dumelor au se impuse diaristicei romane casă cum ar fi agitatiune, dar vita că diariile romane au luat notitia de acăstă numai tardiu, dupa ce adeca aparuse in o suma de diarie ung. „Wand.” „Pest H.” chiar si in „P. N.”

De la diet'a Ungariei.*)

Pesta 24 optobre.

Siedint'a casei representantilor din 23 optobre.

(p) Presiedinte: C. Szentiványi; dintre ministri sunt de fatia: Lonyay, Wenkheim, si Gorove. Deschidiendu-se siedint'a se arata re-sultatul alegerii de ieri: dintre 204 voturi a capetatu S. Bonis 195; Elm. Gozsdú si Gabrieli Váradyi cate 192; L. Fülöpp si Mauritiu Perczel cate 189; Ludovicu Horváth si P. Ma-docsányi cate 188; Ludov. Vadnay 186; Teod. Botka 185; Gbr. Fabianu si br. Gbr. Kemény cate 148. Dupa acea:

Samuelu Bonis se roga de casa ca se se lu dispenseze de acăstă chiamare neplacuta: a si-dă parerea sa in afacerea lui Böszörnyi (fiindu că ei sunt amendoi dintr'unu comitat, Sabo-cea) pontru că elu, ca membru de alte comisiuni, este si afara d'acea tare ocupat.

Em. Gozsdú e de parere că Bonis se nu se retraga de la acăstă chiamare, de ora ce in poterea constituiri de acum nu mai esiste atare colegialitate, la care se provoca Bonis. Aceasta inse remane pe langa rogarea sa sicas'a la dispensa la sasandu comisiunea acăstă se cu-stea numai din 10 membri.

Ios. Madarász obiectează in privint'a luarii protocolului, dicindu că in acel'a nu s'a observa cati deputati s'au retinutu de la votare la acăstă alegere. Horváth, Pulszki si Bonis facu inca cateva observari in acăstă privin-tia si pe urma protocolul se corige in intie-sulu observarii lui Madarász.

E. Manoiloviciu interpelăza ministe-riulu: „Articolul XX de lege din 1848 este unul dintre cele putine cari s'au reactivat fara schimbare. §. 2 din ace'a lege suna: „Se reactiveră egalitatea deplina si reciprocitate pentru tote confesiunile legalu recunoscute in acăstă tiéra.” Cu tote acosta — continua inter-pelantele — negotiatorii si comerciantii de legea greco-orientala sunt totu deuna siliti din partea politiei a si inchide boltele, si a parasi si ter-gurile in dile de serbatori rom. catolice si mai vertosu in asia numitela dilele normale(Norma-tage), pana candu serbatorile cele mai insem-nate gr. orientale nu se iau neci de catu in séma.” Intréba deci interpelatorulu pe mini-steriu de interne: daca este plecatu a in-drumá totu diregatorile din tiéra se observe cu aspi-me receruta acăstă lege?

Ministrul Wenkheim observa că acăstă interpelatiune s'ar fi cuvenitul se se faca mini-steriu de culte, care va si dă responsulu as-ceptatu. Dupa acea se ceti interpelatiunea lui

Carolu Bobor (den stang'a extrema) si unu proiectu de decisiune. Interpelatiunea este că ministrul de finantie se impartește casei din vorba in vorba conventiunea(despre care a fostu vorba in vorba in senatulu imp. din Viena in 15 ale c.) ce s'a facutu la 8 martiu a. c. intre ambii ministri de finantie. Proiectul de decisi-unie: Contratele incheiate sau incheiande intre organele fiaantiale si intre comunele contribui-torié in privint'a darii de consumu pe anul 1868 si cei venitori, daca nu li au premersu decisiuni sanctiunate, legale, se dechiară de nemici si nevalide. Siedint'a se incheia la 11 1/2 ore.

De la senatulu imperiale.

Cuventarea dlu senatoru romanu E. Hurmuzachi.

(tinuta in siedint'a din 21 opt. in sen. imper.)

(Incheiere.)

(r) Avandu libertate deplina nu e trebuința neci ca o parte se sacrifice drepturile sale, neci ca se se usurpe drepturile celeia latte parti.

* Ni a sositu tardiu. Red.

Arata si esperintia de totale dilele ca in multe state liberale biserica si statul in neependinta completa, totusi potu exista langa si la oalta in contilegere si folosindu-se de drepturile sale. Daca acesta se dice despre totale bisericele, atunci biserica catolica in deosebi este in puse-tiunea a se lipsi de potere strina legata prin tratat spre inaintarea scopurilor ei bisericei.

Biserica catolica, impunendu respectu prin potere, influentia, consistinta interna si latire, pestrecandu pe departe totale cele lalte biserici prin organisare forte intinsa, disciplina si organisatiune, — formezea ea o potere religioasa si politica de rangul antaiu, si pentru sustarea ei neingustata are trebuinta mai putină de catu ori-care alta religine de scutul statului, garantat prin tratate. Ba, mai mult, fara orice ajutoriu alu statului straluce cu multu mai multu si multu mai luminosu in capacitatea ei neependinte de vietia si in energie ei poterica.

Si nu numai oportunitatea, ci chiar si punctul juridic vorbesco pentru necesitatea a se face schimbari fundamentale in combattutia legii de tratate, daca nu s-ar desfinti de totu, din cauza ca i se opunu conflicte nedelaturabile in implinire.

Nainte de totale straformarea constitutiunala a statului dupa care noi ne luptam, nu se invioiesce nici de cum cu spiritul absolutistic ce domnesce in aceasta conventiune. Apoi mai contine in privintia casatorielor meste-cate si a secolilor principale implicite (ce se cuprindu in ele) cari conduc la asupriri si ne-dreptatiri publice fatia cu alte confessiuni, si cari tocmai pentru acea contradic publice si diametralu principiilor nostre de dreptu.

Ca se pomenesc numai unu exemplu, asa numitul impedecamentu in casatoria alu catolicismului, — adeca abdicarea de a se mai casatorii unu acatolicu care era degajat casatorit cu catolicu, daca se desfintiase legatur'a. acesta se intre ei — este nesmintita o vatemare strigatoare a egalitatii religiunarie si o preferintia necuviintioasa pentru o biserica sengura.

Afara de acestea tratatul precum si legea ce l-a publicat s-a incheiat pentru pururea, adeca pentru durata intraga a statului si a bisericii.

Istoria inse nu cunoaste legi ce nu potu fi schimbate, si totu asa de putieni cunoaste ca constitutiunea nostra. Ba chiar in politica unde incheie tratate „eterne“ de pace, cuventul „eternitate“ insenma numai intervalu de timp dupa placu, si de indatinare tare scurtu si tare schimbatoriu.

Senatul imperialu nu este nici de cum marginitu in legelatiunea sa prin constitutiunea nostra; deci totale legile ce suntu in sfera lui de representatiune le poate schimbă sau chiar si desfinti pre baza legala, acceptandu numai sanctiunea imperatresa, ca ce, firesc, se refera si la aceasta lege.

Dara celu ce nu concede acesta aluneca in consecintie absurde; caici elu atunci trebuie si conceda in consecintia si se permita pe legalu ca unu regentu, emitendu o constitutiune representativa, ar trebui se elude intregulu dreptu de conlegatiune a corporilor repre-sentative prin acea si se reduca totale la nemica, ca elu incheia tratate „eterne“ cu potentati straini despre totale ramurile de administratiune publice, publicandu-le prin lege.

Acum'a, daca acesta legi ar si neschimba vere, corpulu legalativu aru avea pentru totdeuna dreptu de legelatiune numai formalu era nu materialu.

Deci a sustiené concordatul in cuprin-sul si in intregitatea sa, ar insemnă a nega constitutionalismul nostru, ar insemnă a scrie eternitatea dispu-setiunilor omenimii, cari totusi au lipsa de schimbari, amesuratul impregnarilor si timpului. Afara dace a aceasta lege emisa pentru intregul statu alu imperiului nu se poate realiză in praca, de ora ce tierile de sub corona Ungariei i denega validitatea si de ora ce, dupa cum se aude, si poporul si si repre-sentatiunea acestei diu-metati a imperiului i paru a fi nu mai putieni de gatu neplecate. Ori se fie ore intradeveru condamnată tiéra nostra ca ea nu numai pe campulu finantiale, pe celu militarescu si politicu, ci chiar si pe celu bisericescu politicu se se opuna si se dee frunte in lipsa vointiei celei laalte parti unguresci a imperiului? Se portamă noi nu numai 70%, casi in alte casuri, ci cu 100 intraga de percentsi mai multu ca Ungurii, sarcinile concordatului despre care acesta nu voiescu se scie nemica?

Ba mai multu, chiar in tiéra nostra are executarea acestoi legi de tratatu in urmare ca de 12 ani degajat nu s-au potutu emite legile respective de executare. In genere, dupa opinionea mea, concordatul pote fi in Austria numai atunci executat, candu mai antau silabul intregu va fi prosperat la validitate si executare; amendou se tienu un'a de alta ca caus'a si lucrativitatea, era lucrativitatea dora nu va premerge causei; concordatul fara silabu, flutura in aeru, si fie care ventu mai aspru trebuie se-lu trantescă.

Urm'a achileana a acestei lege de tratatu au observato, sentit'o si desgolito delocu la emiterea ei precum catolicii asa si acatolicii ne-preocupati.

Proselitismul pe campulu casatorielor amestecate si a scolelor primi avenu poteriu si sistematicu.

Conscientia de neependinta de la poterea statului treptă zelulu clericale si asprimea in-drumatoria fatia cu acatolicii.

Si candu acesti, dandu-se conflicte, ape-lau la poterea statului, cerendu ajutoriu si scutu, erau indrumati nu la Viena, ci la Roma, si asa erau fara scutire, de preda preotimii mai poterice in numeru, in potere, in ponderositate, care pră multu trembitia neependintă ei de statu.

Si in patria mea, Bucovina, care in pro-prietate are putieni catolici, esercentu decisiu-nile apasatorie ale acestei lege de tratatu in-fluitia tare sentitorie si nefericitorie, precum acesta se vede si din petitiunea capitalei Cernauti, pre care avui onore a o pune astazi pe mes'a casei, care lamuresce totu asa de chiaru si bine aceste relatiuni.

Se binevoiesca dlu presedinte a-mi per-mite se cetescu o participa din acesta petitiune, cu atatu mai multu, de ora ce eu cu convin-gere deplina potu adeveri contineutul ei.

In ea se dice: „Bucovina este icona esem-plara precum peatru indulgentia reciproca na-tiunala asa si pentru cea confessiunala.

Abia s'a mai si inradeoinat undeva in popora recunoscerea si respectarea reciproca a drepturilor egale ale diferitelor confessiuni, precum s'a inradecinat in acesta tiéra.

Inse si in ea adusera decisiunile asupri-torie ale Concordatului o disarmonia cu statu mai neplacuta, ou catu cestiu adaneu taia-torie in vieti privata si familiara in cauza casatorielor amestecate, a crescerii religiunariei a copilaru, a despartirii si nemicirii de astfelui de casatorii, a schimbarii religiuniei s. a. cu pri-vintia la legaturile inguste ce legă de o lalta pe diferiti agnati dupa confessiune, — se arata aici mai adesea de catu in ori si care tiéra.

Era ca se tiene de seol' a poporala, nece-sitatea a intemeia scoli confessiunale aduce cu sine sarcine grele peatru poporu, cari nu au scopu practicu. Cu acele impreunandu medi-ocele de acum co suntu atatu de desbinare, si folosindu-le pentru crescerea generala, — s'ar ajunge resultatele cele mai stralucite.“

Degajat candu Austria a primitu Bucovina, a garantat acestei tieri ca i va sustine „status quo“ in privintia confessiuniei, adeca pastrarea egalitatii religiunariei ce acolototu deun'a domnia pe tempulu domnirei romanesci.

Dreptu acea patent'a de tolerantia a im-peratului Josifu II, carea chiar n'avea lipsa de tolerantia, nu fu in Bucovina nici publicata nici primi validitate, precum s'a intemplatu in alte tieri de corona.

Inse tocmai pentru acea latirea concordatului si supra Bucovinei a fostu o scirbitura in „statu quo“ ce i s'a fostu garantat, o vatemare a egalitatii religiunariei, ce se asocurase, era vatemarea s'a sentiu in Bucovina ce pana aci era egala indreptatita in religiune, cu multu mai tare, de catu in cele lalte tieri, unde acatolicul era numai tolerat, nu, casf aici, in asemenea dreptu.

Inse chiar pentru ca statulu tocmai acolo s'a retrasu, unde nu trebui se se retraga, pen-tru ca pentru unu graunte de linte a datu bu-nuri regale, pentru ca elu nu a castigatu scutire ci desploare pentru ai sei, pentru ca elu, in fine, a primitu in linisce abusuri de la unu cleru poterosu, si tocmai acesta dede lovitura de morte des numitei legede tratate in parerea publica si in conscientia fie-carui ne-preocupat. Dara intr'o tiéra constitutiunala trebuie se portamă totdeuna conta cu opinionea publica, era deosebitu unu acolo ce nu e numai produsul alu orilor dintr'o di, nu numai unu clocto momentanu, ci candu are do basa o ura invin-gibila, o atare ura care si in contratulu celu mai tare ce lu cunoscemu pe pamant, adeca in-

contratulu de insuratiune, trage dupa sine — precum pe basa dreptului canoniu asa si pe a dreptului civil — desi pote nu despartire totala, celu putin un'a temporala.

Atatea contradicci asa de momentose si atatea desgoliri nu le voru astupă de ajunsu prin desvinovatiri, fie ele macar subscriso de 25 aparatori, si inca pe atatu de cetezatorie; ba in astfelui de casuri se dau mai lesne fapte, pe cari in dilele din urma le vediu ramu cu ochii ca aperatori strica causei atacate multu mai multu, de catu atacatorii insisi.

Forte arare ori barbatii cari, amesuratul chiamarii loru ar trebui se fie apostolide pace, au vestitua asa de putieni pace; arare ori au iri-tat barbatii asa de tare sufletele poporului, arare ori au atitatu ei asa de tare dispusetiunea neamicala intre poporu, precum au facutu ace-sa acel aperatori cari, incungurandu calea constitutiunala, s'a adresatu nemedilicu catra Monarculu absolutu.

Dara arare ori a fostu o infruntare mai cuvintioasa ca acea pe care ei si o castigara in publicu. Ei voiau ca poporul se fie lovitu cu pe-trea absolutistica, fusera inse indrumati a li-fera pane constitutiunala.

In urmare acestori premise, daca — dupa opinionea mea — este permisiva o schimbare in acesta lege de tratate, prin poterea legalativa, atunci acesta are se fie numai asa, pre catu dreptulu de legelatiune permite senatului im-periale si in catu drepturile regale ale statului, cari pria acesta lege suntu pe nedreptu marginite, voru pretinde ca se se restaureze in indeplin'a loru validitate. Numai atat'a, dara nici o linia mai departe, n'avemu se mergemu cu schimbarea. In unele pante cari atingu teritoriul nostru am poté bombardá in intarituri; dara a derimat de totu, asemenandu-le cu fatia pamentului, nu ni-e permis. Nesmintitul ca suntemu pre competitinti se revindicam din acesta lege ca cea ce ni s'a fostu luat in modu nelegalu. Dara perdemu competitinti a candu este vorba ca drepturile si libertatile bisericei, cari suntu permise prin ratiune, basate pe dreptulu statului si cari suntu recunoscute de potere statului precum in forma de tratatu asa si in forma de lege, se se lapede si despecteze numai pentru ca paru a fi amestecate cu alte decisiuni ale statului, cari (decisiuni) nu se potu sustine, si prin urmare suntu de eliminare. Cu alte cuvinte: noi potem rovede acesta lege, dara a o anulá nu ni este permis.

Din acestu punct de vedere resulta dura urmatori'a deslegare a cestui premergatorie: Indreptatirea senatului imp. este de ajunsu basata si doplinu suficient peatru a consultá si deliberá propunerile asternute de lege in cauza relatiunilor scolei extra biserica si in cauza modificatiunilor ce ar fi de facutu in lego de casatoria. In contra, seata statului imperialu nu e nici de cum competitinti a face schimbare in acale decisiuni ale legei de tratatu cari nu cadu in sfera sa de legalatiune si nu o ataca pe acesta, si i cu atatu mai putieni este competitinti a suspinde. Candu refusam vatemiri de dreptu ce cadu pe teritoriul nostru, ne ferim de alta parte se nu vatemiri si noi pe altii. Pentru acea nu tienu a fi competitinti sen. imper. se consulte despre proiectul lui Mühlfeld: „se se suspenda Concordatul,“ si se lu accepteze. Dara dica acesta propunere a avutu de scopu se urgeze deslegarea definitiva a crisi, atunci si a ajunsu scopulu intr'ata si numai in acestu intelepus am spriginitu eu si, daca nu me insolu, si majoritatea casei proiectul la asternere. I. Adeca se cugeta a face cunoscetu in publicu pe a carui parte va trece acesta casa candu spre nebucaria si spre neacceptare s'ar intempla o desbinare intre poterea statului austriac si a bisericei catolice, o desbinare, la care, dorere, ne au pregatit de ajunsu adcea episcopilor.

Se inaltiam drapelul dreptatii, a pacii, ce zace pe elu si a moderarii, se dovedim ca nici de cum nu meritam a fi numiti neamici bisericei, pentru ca noi cerem uinderetu drepturile regale ale statului, pe cari dens'a si le a insusit fara baza legala.

Se ni resbunam supra contrarilor nostri prin acea ca li respectam pretensiunile loru legale si ca i apararam de ori ce indemnu se-si faurusca arme contra nostra din ore-care necompetintia a nostra. Si n'ar fi contra logicei, o contradicere intre noi insine, candu noi de o parte in proiectul de lege despre drepturile generale fundamentale ale cestatiilor in art 15 recunoscemu oranduire si administratiune nependenta in afacerile sale pentru fie-care biserica recunoscuta, de alta parte am voi se restoram tocmai acele contilegeri ale bisericei

catholic, facute cu statulu, ce s'a medilicu chiar in privintia acestor afaceri interne, in acele punto cari amesuratul parerii nostre si amesuratul determinatiunei nostre propriu nu zacu in cerculu legalatiunei nostre?

Se dama bisericiei ce e a bisericei, si se ne ferim de abusuri, mai tare, candu refusam abusuri straine din sfera nostra. Se rupe mu den acelu tratatu solenu numai ce este neincunguratu de lipsa, dar neoi unu peru mai multu, caici pe elu zace subserierea unui monarca marinimosu, a unui monarca carui a de sigur i va fi forte ou greu a despecta cea ce a subsericu, a unui monarca, dicu, caruia denou i detorim multamire adanca, pentru ca pe cei ce in tempulu mai nou s'a indesatu intre Elu si poporu, i a respinsu cu resolutiune, si pentru ca barbatilor carui cauta se astie in densulu unu domnitoru absolutisticu, s'a representatu pe sine in-susi, dupa totale forme de legei, ca regentu consti-tuitionalu. Unui astfelui de monarcu se nu i ingreunamu ocuparea domnirei constitutionale, pe care elu a primi numi cum beneficio inventarii.

Dupa convingerea mea deputatulu, dlu prof. Herbst, si, in concordantia cu elu, comisiunea confesiunala ei senguri au pasi-tu pe calea unica si drepta, permisa si de lege si in politica. Eu tienu ca numai pe acesta cale se potu mai bine pastră si asigură precum drepturile, interesele si demnitatea acestei care asa si drepturile, interesele si demnitatea coronei si, in fine, si cele ale bisericei catolice.

Nu potu incheia mai bine, mai cu demnitate si mai cu succesu de catu cu cuvintele ce reprezentatiunea comunala a capitalei Cernaiti le adresau acestei case in petitiunea amintita. De ora ce eu citezu cuvinte straine, mi permitu a rogá pe dlu presedinte se mi se ingadue a cestii incheierea acelei petitiuni. (Cetesce): „In alta casa a deputatilor! Se poate ca este infoca-ta disputa cu poterea custodatioria si venjosa opusetiunea contrarilor intru detinerea pre-rogativelor castigate. Dara poporul Austriei are incredere in reprezentantii sei, cumca si vor ave caragiu si potere so intreprinda lupta in care milioane li dorescu invingere, lupta in care vine la intrebare esistintia patriei comune, si se o sfarsiesca invingatori.“

Domnilor! luptele se castiga, dara se si perdu, si poate fi ca poterea sortii a rezervat invingerea supr'a causei nostre pentru unu ve-nitoriu mai indepartat. Dara chiar daca am cadé in lupta si am perde totale, totusi ceva nes-mintitul ne va ramane nerapit si neperdutu, adeca onoreea ca ne am luptat eroicesce si cu zelul pentru o causa mare si drepta. Victoria causa diis placuit, sed victa Caton! (Bravo! Bravo!)

Discursulu

senatorului imp. romau S. Andrieviciu in sied. din 22 opt.

Din celo döe propuneri, facute de comitetul confesiunale, se referece un'a la compunerea unei logi casatoriale pe basa conceputului a inchierii de unu actu cestatiunile ne-dependinte de la ordinationile bisericei; era alt'a la restituirea codicelui civil in afaceri casatoriale si pentru catolici.

Asta a döa propunero se atinge de o matura, pe carea poterea statului intru interesulu autonomiei sale trebuie se o faca; ast'a avu comitetul inaintea ochilor, si eu nu amu de in-semnatu in privintia acestei nemici; din contra stau si acum a pentru propunerea comitetului. Era ce se atinge de propunerea primă, carea involva desbracarea casatoriei de carapto-ru seu confesiunale, me semti oblegatu a vorbi in contra urmatoriele:

Inca in legea romana vecchia se concepu si defini casatoria ca: *conjunction maris et feminae in consortium vitae et comunicacionem juris divini et juris humani*. Dupa acestu conceptu, carele trecu in legea matrimoniala bisantina si in timpulu mai nou in cestatiunica, sunt la incheierea matrimonialului, daca e ca se fie basatu pe unu fundamentu nu numai legal ce si etiu (moral) döe mominte essentiale, adeca: actulu dechiaratiunei spre incheierea casatoriei si binecuvantarea pactului matrimoniale dupa confesiunea religioasa a celor doi invoiti spre casatorie.

In timpulu patriarcismului se da invoire spre casatoria in sensul familiei au de catra parintii mirelui si ai miresci, au de catra acestia din urma sub auspiciole parintilor.

Pactele matrimoniale erau asiá dara pacte familiare intru intielesulu strinsu alu cuvenitului.

Trecendu inse patriarcismulu in statul absolut si marginindu-se prin legile statului poteca parintilor asupra filor, luá statul si institutulu matrimoniale in mana propria; elu dote legi despre acele conditiuni, sub cari se se pótă face pacte matrimoniale valide, si asiá capetara pactele aceste facia de paete civile formale.

Afirmandu asiá dara, că formularea declaratiunii de casatoria sub conditiunile puse de legile statului, nu ar fi pacte cetatiene formale si cumea aceste nu s'ar tiené de terenulu de competitia a statului, ar vedí acum'a au nesciintia au pofta de inpropriare a drepturilor straine.

Alu doile momentu esentiale la incheierea casatoriei pe baza etica este actulu binecuvantarii religiose. Acestu actu nu a resaritou ou erestinismulu, ci elu se datéza inca din timpulu lénanului genului omenescu. Impreuna cu cartile istoriei sante marturescu si cele ale istoriei profane, că la tóte popórale pamentului si cu tóte, că convingerile loru religiose diferiau de o lalta, era incheierea casatoriei impreunata totdeun'a cu Ceremonii si binecuvantari religiose. Ast'a afilam nu numai la monoteisti ei si la toti ramii politeismului paganus, nu numai la Evreii vechi, ci si la Germani, Romani, Greci si la tóte popórale vechimel d'intru inceputulu culturei primitive. De aice se vede, că momentul eticu alu binecuvantarii casatoriale zace aduncu in radecinatu in consciuntia popóralor, că asiá dara acesta de legelatiunea statului nu pótă fi ignorat, precum nu pótă fi negata natura etica a institutului casatorial.

Nu voiesce nimene se afirme, că contractele cetatiene in genere si pactele matrimoniale specialminte ar fi lipsite de tienórea etica; dara tocma asiá e unu lucru recunoscute si demustratu de tóta filosofia sanatosá, că etic'a tocma prin reportulu omului catra Dumnedieu, fînt'a cea mai perfecta, capeta potere si santia, cumca asiá dara relegiunea, fara diferinta de confesiune e mediloculu celu mai eficace si mai securu, spre regularea si sporirea vietii morale a omului.

Cu tóte că aceste döe mominte, adeca pactele casatoriale cetatiene si actulu binecuvantarii religiose sunt de o lalta diferite si că fie carele din ele se tiene de competitia unei alte autoritatii autonome, stau ele totusi intre sine in reportu direptu, in catu numai la fînt'a acestor ambe mominte e casatoria unu institutu pe fundumentu legal si eticu, o *comunicatio juris divini et juris humani*. Fora de invoirea si pactulu legal lipsesce pentru binecuvantare substratulu recerutu; era fora de binecuvantare lipsesce pactului casatoriale carapterulu sanctiei etice.

Nu se pótă negá, că stabilirea conditiunilor pentru incheierea pactelor casatoriale legali se tiene de competitia poterii de statu si cumea poterea de statu in exercitiul acestui dreptu legalativu e nedependinte de autoritatea bisericiei; dara tocma asiá nu se pótă negá pe alta parte, că a decide despre conditiunile pentru binecuvantarea aceloru pacte matrimoniale compete numai autoritatii bisericesci. Inse ca se se intempene casuri atari, in cari unui pactu legal s'ar denegá binecuvantarea religiose, séu acésta s'ar dá unui pactu nelegale, prin care s'ar nasce o colisiune intre poterea statului si autoritatea bisericiei, se intielesera aceste döe poteri adeca a statului si a bisericiei in acelu modu, că in ambele direptiuni se facu indestulu prin legelatiunea statului.

Precum in alte state eveni ast'a si in Austria; anume in codicile civile din anulu 1811 se mediloci o intielegere in acelu modu, ca si autonomia poterii de statu si decisiunile canonice se servara dupa potintia.

E fapta, că in unele state apusene momentulu binecuvantarii la casatoria remase ignorat si se introduce matrimoniu civil. Inse e fapta, că prin patent'a imp. din 8. Apt. 1856 se dede pactelor matrimoniali unu vestmentu cu totul confesional. Dara din punctul de vedere, ce e casatoria in fapta si dupa convingerile popóralor, se arata aceste ambe direptiuni unilaterale si gresite, si anume cea d'antaiu, pentru că e in scaderea momentului eticu alu matrimoniu, era a dö'a pentru că e in scaderea autonomiei statului.

Eu de'n parte-mi neci nu me potu asiá dara intielegere cu conceputulu casatorici de unu

institutu civil, dara neci nu sum dispusu a pledá pentru sustinerea patentei imp. din 8 opt. 1856, si de óra-cee in favórea autonomiei poterii de statu se vor mai radicá si alte voici, asiá dara se-mi sie iertatu a mai vorbi unele putine pentru considerarea momentului eticu al casatoriei.

Ignorarea totala a momentului religiosu la casatoria si desbracarea ei de carapterulu confesional contradice conceptelor si convingerilor popóralor din tierile austrieci, precum sunt ele astazi si vor remané inca multu tempu. Si de óra-cee noi in acésta casa representam parerile, dorintiele si interesele popóralor, pare-mi-se, că votandu o lege priu care ar deveni nunt'a desbracatu de momentulu religiosu moral, am deveni si noi in contrastu cu comitentii nostri si adunarea nostra ar incetá se fie talmaciul adeveratu alu dorintelor si parerilor popóralor.

Prin o lege, carea ignorá momentulu binecuvantarii religiose si privesc casatoria de unu institutu cetatienu, ar decadé si nunt'a de la inaltinea demnitati sale etice. Inse si statul, carele stă tocma pe bas'a etica, ar deveni eu sine in contradicere si ar elatiná insusi urdintu're seu edificiulu legaturelor si detorintelor cetatiene. Căci noi nu potem ascunde, catu de micu e numerul cetatiilor, a caror'a pricopere si semtiu de cetatiunu au o maturitate ca aceea, ca se nu mai aiba lipsa de ajutoriulu religiosu, si istoria demuestra in facia, că vai si amaru de acel statu, unde a inceputu popórela a privi poterea statului si legile ci ca pre unele, ce se radima lui Ddieu.

In fine se cumpenim si ast'a, că prin recunoscerea unei biserice in statu si asiediamintele ei sunt puse sub tutel'a statului si că in casuri de colisiune se face o intielegere si invoire de acelui felu, in catu binele si alu statului si alu bisericiei se nu patimesca. Dara standu biserica pe aceea, ca in legelatiunea statului se se recunosceti momentulu religiosu alu nuntei, binele statului nu se vâtema, din contra se spri-ginesce, căci nunt'a carea e radecin'a societatii omenesci, capeta o facia etica si asiá ca si statul se face ea nu nu mai o *comunicatio juris divini et juris humani* ci si o *comunicatio juris divini et juris humani*.

Zace asiá dara intru interesulu statului si alu bisericiei si mai pe sus de tóte intru interesulu popóralor, ca aceste ambe mominte se fie asemene recunoscute si respicate in legea matrimoniala. Acestu assiomu s'a acceptat cu punctu de plecare in legea matrimoniala din anulu 1811. Nu e de negat, că in aplicatiunea acestui assiomu sunt de lipsa modificatiuni si adaugeri; dara assiomulu insu-si, dupre carele nunt'a e o *comunicatio juris divini et juris humani*, prin urmare unu institutu radicatu pe fundumentu legal si eticu, nu ar fi neci de cum de clatinat.

In fine adaugu si acésta, că, nefiindu in-demanu poterii de statu, ca actulu invoirei spre casatoria se se incheie naintea pastoriului de su-flete, carele in punctul acesta ar functiona si de aci inainte ca unu delegata alu statului, nu se va pune nemica in contra incheiarii actului acestui si inaintea diregatoriei politici. Dara pe acésta trebue fie-carea biserica fara diferinta de confesiune se stea vertosu, ca in legea matrimoniala noua si momentulu binecuvantarii religiose se fie recunoscute si desifptu si ca impreunarea si vietuirea casatoriala se fie concessa de lege tocma dupa impartasirea binecuvantarii bisericesci.

Daca séu ba legea matrimoniala noua va acceptá, mantiené si va ofeptu assiomulu, dreptu carele e nunt'a o *comunicatio juris divini et juris humani*, depinde de la intieleptiunea faptelor legelatiunii de statu. Ast'a inse este securu, că prin efectuarea propunerii mele nu se vor adeveri neci temerile pentru autonomia poterii de statu neci ingrigirile pentru salvarea sacramentalui matrimoniale; din contra intre poterea statului si bisericile recunoscute in statu in loculu *unum concordatu*, de carele se inspaimanta asiá de multi, s'ar indrumá si intari *concordia*, pre carea o doresce din tóta anim'a fie-carele cetatienu loiale alu Austrieic.

Romania.

Domineca in 1 opt. v. — serie „Romanulu” — a avut locu inaugurarea santei biserice Antimiu de catra eppulu de Argesiu, care intr'o cuventarea adresata Mariei Sale spuse că acesta biserica stetea nefinita lungu timpu,

pana ce M. Sa dede ordine energice. Domnulu a datu din list'a sa civile pentru acestu monumetu, natiunale care ni aduce a minto de metropolitulu Antimu (1715) deci eppulu a fostu in dreptu a dice:

„Ti vei face nume nemuritoru, Prè Inaltiate Dómne, prin restaurarea primului monumetu alu Romaniei ce se acceptá cu nerabdare d'atata timpu. Acum nu ne mai induoim că si acea mare opera se va realisá; căci Maria Vóstra, dejá inturnandu-ve de la Riuren, ati si datu inalt'a ordine d-lui architectu de a incepe lucrurile preparatorie care nu vor intaridá de a se pune in miscare.

„Biserica romana, Prè Inaltiate Dómne se róga neincetatu pentru august'a sanctate a Mariei Vóstra; ea are ferm'a convictiune, că prin concursulu Mariei Tale, se va ridicá la inaltinea demnitati sale, de unde unii din fii sei au coborit'o. Amin!

Totu atunci M. Sa s'a dusu la 2 óre la scol'a de agricultura, unde l'au primitu ministrii, consulii puterilor straine si unu publicu numerosu. Serbarea se finl eu premiarea aloru 13 elevi.

Cetim in „Trompet'a Carpatilor:“ In orasulu Bacau se adusese de catra capii unguri emigrati, pre candu Ungurii se astau inca in neintelegera cu Austri'a, mare numaru de arme — 15 mii de pusce se dice, — pregatite a le trece in Transilvania cu scopu d'a provocá o revolta in populatiunea ungara contra guvernului austriacu. Aplanandu-se ince tóte dificultatile dintre Uuguri si Austriaci, regalandu-se cestinuia politica intre Austri'a si Ungari'a dupa dorint'a Ungurilor, aceste arme s'au lasatu se stea neintrebuintate pre la locurile pre unde se gasiau ascunse. Acum guvernul austriacu, informatu despre acésta a cerutu dela guvernul romanu, prin d. Baronu Eder agintele Austriei in Roman'a, a se predá Austriaci acele arme. Guvernul in consequentia ar fi adunatu armele tóte, le-ar fi sigilatu atatu cu sigilulu guvernului romanu, catu si cu sigululu consulului austriacu, si le-ar fi pusu sub paza.

Cetim in „Dreptatea:“ Petrecerea M. S. Domnitoru lui Carolu I in Iasi din primavera anului curentu, intre alte binefaceri s'a insemnatu si prin plat'a embaticului pe anulu 1867 San' Giorgiu pana la 1868 aceiasi data. Aceasta plata s'a facutu pentru locitorii crestini din Tatarasi.

D. Demitriu Gusti, acum ministrul de culte si de instructiune, dupa o speciala insarcinare de mai nainte din partea M. Sale Domnitorului, a constatat in persoana fati' locului cantitatea embaticurilor neplatite pre acestu anu care se sue la sum'a de 16,433 lei 20 parale si pe care M. Sa a binevoituit a le platit din caset'a Inaltimi Sale.

Locitorii Iasianii, ei cu acésta ocasiune, au vediutu sentimintele cele generose ale M. Sale, si sunt adancu recunoscatori Domnitorului in care si-au pusu tóta speranti'a pentru in florirea orasului loru. List'a acestoru persone se urca mai la 1200.

— Orasulu Focsianilor a capetatu o frumósa stema noua. Éca decretulu domnescu, din „Natiunoa romana“:

C A R O L U I ,

Din gratia lui Dumnedieu si prin vointa na-tionale, Domnul alu Romanilor,

La toti de faca si viitori sanctate:

Asupra raportului etc.

Amu decretat si decretam ce urmează:

Art. I. Stem'a orasului Focsani se ticeaza in modulu urmatoru:

Doua tierane in costumu national tinen-ducu de mana, representandu un'a Roman'a si cea alta Moldov'a;

Éra la picioarele loru se fia scrisu cu li-te mari urmatorea devisa:

Unirea face puterea.

Art. II si celu din urma. Ministrul Nostru secretar de Statu la departementulu de interne este insarcinat cu aducerea la indeplinire a decretului de facia.

Datu in Bucuresci la 5 Octobre 1867.

*Esemplare complete de la incep-
tul acestui patraru de anu mai a-
vemu la despusetiune. Cat-i va domni
au dorit u se li tramitemu purure fo-
ra intrerumpere. Li multiamu de
acesta aderintia, dar regularitatea
spedarii recere ca domnile loru se
ne insciintieze la espirarea terminu-
lui, căci se pote cumca si-au mutat
locuintele ori adresele vor trebui
schimbate.*

Redactiunea.

Concursu.

Pentru Statiunea investitorescu din Nadlacu (class'a inferioara) in Comitatulu Cianadului, si din:

H. M. Vasilarheliu in Comitatulu Ciongradului se eserie Concursu pana 1 novembrie st. v. a. c. Salariului pentru investitorulu din Nadlacu e 240 fl. v. a. éra pentru Vasilarheliu 400 fl. v. a. — la Vasilarheliu se cere se scie investitorulu si limb'a serbesca.

Doritorii de a ocupá statiunile acestea au de a trimite la subscrisulu recursurile loru instruite cu documintele cerute, si adresate catra P. O. Consistoriu din Aradu.

Aradu 11 octobre 1867.

Ioan Ratiu m. p.

Protopopu si distr. inspect. scol.

(1-3)

Concursu.

Spre ocuparea vacantului postu investitorescu din Chisdi'a indiestratu cu emolumintele anuale: 52 fl. 50 cr., ½ jugeru de aratura, 1 jugeru de livada, ½ jugeru de gradina, 15 chible eucurudin, 15 ¾ sare, 50 ¾ elisa, 9 ¾ lumine, 9 orgii de lemn si cortelul liber se deschide concursu pana in 4 septemane de la antaia publicare in acésta foia, pana candu doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a substerne incóce recursurile loru, adresate catra Venerabilulu Consistoriu Aradanu, si provide cu Estrasulu de botediu, cu adeverintele despre sciintele absolute, despre portarea sa morală si politica si despre servitul de pană aci.

Lipova 29 sept. 1867.

Ioane Tieranu, m. p.

(3-3)

dist. prot. si inspect. scol.

Cursurile din 25 opt. 1867 n. sé'a.

(dupa arstare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de statu:		
Cele cu 5% in val. austr.	52.40	52.60
" contributivu	57.—	57.20
" noua in argint	87.75	88.—
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	77.50	78.50
Cele natiunali cu 5% (jan.)	66.—	66.20
" metaice cu 5%	56.50	56.70
" maiu-nov.	58.20	58.40
" 4½%	49.25	49.75
" 4%	44.—	44.50
" 3%	33.—	33.25
Efecte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	74.80	73.20
" " 1860% in cele intrege	82.20	82.40
" " ¼ separata	89.75	90.—
" " 4% din 1854	72.75	73.25
" " din 1839, ¼	130.—	141.—
" bancile de credit	126.—	126.50
" societ. vapor. dunarea cu 4%	85.50	86.50
imprum.princip. Eszterházy 440 fl.	103.—	101.—
" Salm	29.—	29.50
" cont. Palfy	21.85	22.50
" princ. Clary	24.—	25.—
" cont. St. Genois	23.—	23.50
" princ. Windischgrätz à 20	17.50	18.50